

Synpunkter på förslag för vattenskyddsområde i Nedre Ätran

Sammanfattning

Efter att ha tagit del av underlaget, har Lantbrukarnas Riksförbund valt att lämna ett svar.

Våra viktigaste synpunkter på gällande förslag är:

- Vi anser att **sex meter** för primär skyddszon bör gälla.
- Förslaget sekundärområde är orimligt stort och tjänar inget syfte. **LRF förordar att det tas bort.**
- Några av föreskrifterna för **§ 6 Gödsel** bör tas bort.
- Föreskrifterna för **§ 7 Bekämpningsmedel** i sekundär skyddszon bör tas bort samt datum för när spridning av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden, bör specificeras tydligare.
- **Kulverterade bäckar** tas bort från primärområde.
- **Extrakostnader** som uppstår för en markägare till följd av vattenskyddsområdet, ska ersättas, liksom värdeminskningen på fastigheterna ska kompenseras.

2018-09-14

Inledning

Till en början får vi framhålla att de rapporter och analyser som har gjorts i projektet Skydda Ätran ger ett gediget underlag till förslaget till nytt vattenskyddsområde. Tillgängligheten till rapporterna har funnits åtkomliga att läsa på hemsidan www.skyddaatran.se. Projektet skydda Ätran har varit verksamt i över två år, vilket LRF ser som positivt. Detta möjliggör spridningen av information under en längre tid än en månad, vilket är minimikravet, enligt Naturvårdsverkets rekommendationer. LRF anser att några av föreskrifterna i förslaget till det nya vattenskyddsområdet är rimliga för att skydda vårt vatten. Dock finns det synpunkter på avgränsningen av vattenskyddsområdet, samt föreskrifterna kring gödsel och bekämpningsmedel, där LRF anser att det blir dubbelregleringar.

Avgränsningen Nedre Ätran

I förslaget till vattenskyddsområdet Nedre Ätran är det ett orimligt stort område som har utpekats inom primär och sekundär skyddszon. Vattenskyddsområdet innebär föreskrifter för fem kommuner som ligger i sekundär och primär skyddszon. Detta är ett av få förslag till vattenskyddsområde i Sverige som har en så stor skyddszon. Inom avgränsningen, på kartan i bilagan, finns det idag 13 aktuella vattenskyddsområden. Dessa finns i Ätran, Fegen, Kärreberg, Vessigebro, Köinge, Ullared, Gällared, Mårdaklev, Älvsered, Fagered, Källsjö, Mjöbäck och Överlida. Den totala storleken på dessa vattenskyddsområden är idag på 846 hektar (ha) (<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>). Ert förslag till det nya vattenskyddsområdet kommer att bli på totalt 92 300 ha.

Kommunen bör göra en ny rinntidsberäkning där man räknar på medelvattenföringen istället för 10 års högsta flöde. Det är inte rimligt att avgränsa skyddsområdet utifrån NVs riktlinjer för en ytvattentäkt eftersom Ätrans vattenuttag bygger på en kombination av grundvattentäkt och ytvattentäkt. Genom att vattnet pumpas till en grundvattenfiltrering med en upphållstid på 60 dagar, så måste detta beaktas när man avgränsar skyddsområdet. Detta har också stöd i miljöbalkens krav om skälighetsavvägning 7kap § 25.

Avgränsningen av vattenskyddsområdet, önskar LRF att kommunen anpassar till de lokala förutsättningarna istället för till rinntiden. Att vattnet pumpas upp i bassänger för vidare infiltration innebär att det finns barriärer vid en eventuell olycka. Det är därför rimligt att kommunen inrättar larm som innebär att man kan stoppa intaget om en olycka sker. Vi anser att kommunen måste anstränga sig för att minimera intrånget på ett stort antal fastigheter.

Exempel ifrån andra kommuner som bildat liknande vattenskyddsområde, visar att de efter att ha räknat på medelvattenföring istället för 10års högsta flöde, har kunnat minska storleken på vattenskyddsområdet. Vid det första förslaget

2018-09-14

på nytt vattenskyddsområde i Örebro kommun var förslaget på 130 000 ha när kommunen hade räknat avgränsningen av området med hjälp av 10 års högsta flöde. Efter att kommunen hade räknat på medelvattenföring samt de lokala förutsättningarna istället, slutade vattenskyddsområdet på 3000 ha.

<https://www.orebro.se/download/18.17bd677b15a180b3e7e4dda/1488446778272/ARBTEkniskt%20underlag%20Svart%C3%A5n-170227.pdf>

Vattenkvaliteten beskrivs i rapporten som mycket hög. Bottenfaunan visar inga tecken på försurning, övergödning eller att i övrigt vara förorenad.

Skyddsområdet blir med andra ord orimligt stort sett till de föroreningsrisker som finns till vattentäkten när vattenkvaliteten dessutom redan idag beskrivs som mycket bra. LRF ifrågasätter Vivab:s konsekvensberäkningar till avgränsningen av vattenskyddsområde.

LRF förordar sex meter för primär skyddszon

Det finns inget stöd i Naturvårdsverkets riktlinjer (NFS 2003:16) för att det är någon skillnad mellan 50 meter och sex meter avseende läckage. Jämför skyddszoner mot vattendrag i allmänhet i SAM-reglerna för EU. För näringsidkare inom det föreslagna vattenskyddsområdet, kommer det ifrån kommunen att krävas anmälnings- och tillståndsansökningar för att fortsätta bedriva sin verksamhet. Detta för att inte bryta mot de föreslagna föreskrifterna. Det kommer att bli fler som behöver ansöka vid 50 meter, än vid sex meter.

LRF förordar att sekundärområdet tas bort

Att ha ett så stort sekundärområde, utan några belegg för att vattnets kvalitet därigenom skulle förbättras är orimligt. Vi anser att den yttre skyddszonen kan plockas bort från skyddsområdet. Enligt det tekniska underlaget har den föreslagna yttre skyddszonen flera syften, varav det viktigaste är att den skapar förutsättningar för information och varseblivning för boende och verksamhetsutövare inom det tilltänkta vattenskyddsområdet. Den yttre zonen har alltså ingen direkt skyddande effekt. Förutsättningar för information och varseblivning borde kunna genomföras på ett betydligt bättre sätt än att belägga verksamhetsutövare och en areal om 829 km² inom sekundär zon med försvårande omständigheter att utveckla verksamheten vilket blir fallet att verka inom ett vattenskyddsområde. Det innebär en ökad administrativ börda både för kommuner och verksamhetsutövare utan att det innebär något förbättrat skydd för vattenkvalitén.

§ 6 Gödsel

I skyddsföreskrifterna står det att *Lagring av naturgödsel får ej ske utan tillstånd*. Denna föreskrift bör tas bort då det redan finns bestämmelser för hur den enskilda ska lagra naturgödsel. Det finns regler gällande lagring av stallgödsel på Jordbruksverket.

<https://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/odling/vaxtnaring/lagrastallgodsel.4.1a4c164c11dcdaebe12800084.html>

2018-09-14

§ 7 Bekämpningsmedel

I skyddsföreskriften om bekämpningsmedel i sekundär skyddszon förordar LRF att punkten b) tas bort: *Jord- och vattenslagning av plantor som behandlats med bekämpningsmedel är förbjuden*. Det finns redan regler för hantering av bekämpningsmedel på plantor på Skogsstyrelsen. www.skogsstyrelsen.se/lag-och-tillsyn/miljobalken-i-skogen/anvandning-av-vaxtskyddsmedel/. Datum för föreskriften i primär skyddszon när *Spridning av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden* önskar LRF stämmer överens med EU:s direktiv för stöd, som gäller från 1 november-31 mars. Detta för att inte stå i konflikt med lantbrukets övriga miljöåtagande.

Kulverterade bäckar

Enligt information från markägare, finns det kulverterade bäckar inom primär skyddszon, som inte är utritade som vattendrag på kartan. Dessa kan självklart inte finnas med i primärområdet.

Extrakostnader

Enligt uppgifter från förslaget kommer totalt 2 213 fastigheter att befinna sig inom primär skyddszon och 5 829 fastigheter inom hela skyddsområdet. http://skyddaatran.se/konsekvensbeskrivning_aatran_180430.pdf?cms_fileid=6d1dede728e6bac9efbb201c12b4c8eb. Det innebär att många privatpersoner och näringsidkare, berörs av de föreslagna föreskrifterna. Dessa drabbas även av värdeminskningar på fastigheter och kostnader att söka tillstånd eller att bygga om anläggningar. Vår uppfattning är att tillståndsansökningar för verksamhetsutövare som finns inom skyddsområdet ska vara kostnadsfria. De som råkar få sin verksamhet inom ett kommunalt vattenskyddsområde får ta på sig ett stort åtagande jämfört med andra verksamhetsutövare som inte har sin verksamhet inom vattenskyddsområde. Det vore därför rimligt att kommunen inte tar ut några avgifter för dem som får ta ett extra samhällsansvar. Det skulle också skapa neutralitet mot verksamhetsutövare som ligger utanför skyddsområdet. LRF förordar att alla former av extrakostnader som uppstår för en markägare till följd av vattenskyddsområdet, ska ersättas, samt att värdeminskning till följd av vattenskyddsområdet, ska kompenseras.

Trafik

I rapporten framhävs risken med olyckor på vägarna, samtidigt som Vivab förklarar att det saknas föreskrifter för att undvika sådana. En olycka längs med väg 153, där det går en mycket stor mängd lastbilstransporter, bilar och bussar till och från Gekås utgör en betydligt större risk för vattenpåverkan än dem från lantbruket.

Information till berörda

LRF ifrågasätter om informationen och förändringarna av skyddsföreskrifter samt skyddszonernas utbredning har kommit alla berörda till del. Om

2018-09-14

förändringar har skett måste de berörda få möjlighet till nytt samråd. Att förankra de föreslagna skyddsföreskrifterna är en mycket viktig process, eftersom berörda sakägare får leva med föreskrifterna under verksamhetens fortsatta existens.

Konklusion

Sammanfattningsvis får beaktas att förslaget till vattenskyddsområde för Nedre Ätran gäller främst Falkenbergs inland och består av glesbygd. Där bedrivs lantbruk och det finns mindre samhällen, byar och skogsbruk. Det finns en nationell livsmedelsstrategi som regeringen beslutade 2017, med det övergripande målet att den inhemska produktionen ska öka. Tidigt i våras kom det ut en broschyr ifrån svenska försvaret där det betonas vikten av att vi måste kunna försörja vårt land vid framtida hot. Värmen och brist på regn denna vår och sommar gör att våra bönder får det än svårare att bedriva verksamhet och därmed producera högkvalitativ mat till oss konsumenter. Det finns redan hårda krav och lagar för svenska jord- och skogsbönder och vi har världens bästa djurskydd.

I rapporten framhävs att ni vill undvika dubbelregleringar, men i de föreslagna skydds-föreskrifterna blir det så ändå. I det föreslagna vattenskyddsområdet består stora delar av glesbygd, där det råder urbanisering. För att hålla landskapet öppet behövs de få lantbrukare som är i bruk att vara kvar i glesbygden. För att locka fler yngre att bosätta sig på landsbygden behövs det bättre förutsättningar och inte fler föreskrifter som ger motsatt effekt.

Som framgått ifrågasätter LRF motivet till det radikalt utökade vattenskyddsområdet. Lantbrukets påverkan kommer att minska redan utan utökat vattenskyddsområde. Skyddsområdet blir orimligt stort utan att visa på några som helst förbättringar på vattnet. Det blir bara ett stort äganderättsligt intrång utan att skapa något ytterligare skydd mot dricksvattnet. Befolkningen i Falkenberg ökar, men invånarna i glesbygden minskar.

Arbetet inom Greppa Näringen, som är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF och länsstyrelserna ger bättre kontroll på åtgärder som görs. Inom Greppa Näringen ges rådgivning för lantbrukare för att bland annat minska näringsläckage. Det har hänt mycket positivt tack vare detta arbete de senaste åren.

Regeringen har beviljat pengar för ett nytt omfattande arbete med övergödning med start hösten 2018. Långsiktighet och lokalt perspektiv kommer vara i fokus i det nya uppdraget som kommer utföras i nära samarbete med Greppa Näringen. <http://www.greppa.nu/arkiv/nyhetsarkiv/2018-06-15-ny-viktig-samarbetspartner-for-greppa-naringen.html>

2018-09-14

Odling och djurhållning bidrar till ett öppet landskap, biologisk mångfald och till en hållbar matproduktion. Dessutom är den sekundära skyddszonen obefogat stor och följer inte anvisningarna i naturvårdsverkets handbok för vattenskyddsområde, och följderna av den riskerar att lägga en våt hand över Falkenbergs inland med en döende landsbygd som följd.

Förslaget med dessa föreskrifter i det tänkta området ger mer nackdelar för de boende än fördelar för miljön. Att lita på att människor som bor där, och ge dem förtroende, är viktigt för att detta vattenskyddsområde ska bli bra.

Det finns redan riktlinjer, restriktioner och lagar. Föreskrifterna här ska vara utöver dessa. Att instifta dubbelregleringar ger en negativ inställning till vattenskyddsområdet.

Fastställande av skyddsföreskrifter är en mycket viktig process eftersom berörda sakägare får leva med föreskrifterna under verksamhetens fortsatta existens.

Det viktigaste för att vattenskyddsområdet ska få önskad effekt är engagerade markägare. Ätran har blivit renare med hjälp utav bönderna och tack vare att man skött sina åtagande så har Ätran blivit bättre och mår bra.

LRF önskar att kommunen värdesätter en levande landsbygd och ett hållbart vatten istället för ett så billigt vatten som möjligt.

2018-09-14

Med vänlig hälsning,

Carl JonsonVattenansvarig, LRF
Falkenbergs kommungrupp**Jennie Dannegren**

LRF Västra Sverige

Ulrika PerssonOrdförande, LRF Falkenbergs
kommungrupp**Martina Philip**Vattenansvarig, LRF Hyltebruks
kommungrupp